

ימי העיון בתנ"ך התשפ"ג

שם השיעור - "בין הצו למימוש" – בירור תפקידם של פרקים כו-לא בחומש במדבר

שם המרצה – ד"ר ישי-חי רזנברג - yishayr@herzog.ac.il - יום רביעי א' במנחם אב התשפ"ג 9:30-10:40

חומש במדבר – מבנה כללי

40 39 38 37 36 35 34 33 32 31 30 29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1																			
ספר במדבר										ספר שמות									
ספר במדבר										ספר במדבר									
בערבות מואב										בהר סיני									
מסע – משברים – כבוש – מפקד				מטות				קורח ועדתו		חטאים ומשברים		חונת למסע		מטות		מפקד ומחנות			
מטות				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות					
א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'	א' – – – – – ז' – – – – – ז'				
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			
מפקד ומחנות למסע והכנות למסע				מטות				מטות		מטות		מטות		מטות		מטות			

והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד : וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקום מתוך העדה ויקח רמח בידו : ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל : ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלו :

שש פרשיות קוטעות את הקריאה הרציפה :

1. מפקד בני ישראל בערבות מואב (כו, א-סה).
2. סיפור בנות צלפחד (כו, א-יא).
3. צו ה' למשה לעלות אל הר העברים (כו, יב-יד).
4. מינוי יהושע (כו, טו-כג).
5. קרבנות הציבור : תמיד ומוספים (כח, א - ל, א).
6. פרשיית נדרי האישה והבת (ל, ב-ז).

במדבר לא, א-ז

וידבר ה' אל משה לאמר : **נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים** אחר תאסוף אל עמיק : וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על **מדון** לתת נקמת ה' **במדון** : אלו למטה אלו למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא : וימסרו מאלפי ישראל אלו למטה שנים עשר אלו חלוצי צבא : וישלח אתם משה אלו למטה לצבא אתם ואת **פינחס בן אלעזר הכהן** לצבא וכלי הקדש וחצצרות התרועה בידו : ויצבאו על **מדון** ...

במדבר לא, מח-נ

(מח) **ויקרב** אל משה הפקדים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי המאות : (מט) ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש : (נ) **ויקרב** את **קרבו** ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשתינו לפני ה' :

פסיקתא זוטרתא (מדרש לקח טוב - ר' טוביה בן אליעזר, המאה ה-11) במדבר פרשת פינחס

ויהי אחרי המגפה **ב** ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר (במדבר כו, א) - **מפני מה פסוק זה מפרד?** להודיעך כי פרשת צרור את המדינים לא היתה אלא לאחר זמן שנאמר בפרשת ראשי המטות : **נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים** (במדבר לא, ב). **ולמה נאמרה פרשה זו בכאן?** לפי שהיתה המגפה ונפלו כ"ד אלו מישראל, אמר הקדוש ברוך הוא בני נפלו מן המחטיאים והם המחטיאים לא יפלו? וכבר כתבתי בתורה : ואת הבהמה תהרגו (ויקרא כ, טו). ומה בהמה שאין בה דעת והואיל ובאת תקלה על ידיה תהרג, אלו המדינים שהכשילו את בני על אחת כמה וכמה! לך נאמר : צרור את המדינים.

רבי אברהם בן מאיר אבן עזרא - [ראב"ע (1164-1089)] במדבר ל, ב - הציווי על דיני התרת הנדרים ניתן לאחר מלחמת מדון

ראשי המטות - לפי דעתך, שזאת הפרשה היתה אחר מלחמת מדון, על כן היא אחריה, כמו : וידבר מרים ואהרן במשה (במדבר יב, א) אחר ויהיו בחצרותי (במדבר יא, לה), כאשר פרשתי. והכתוב אמר, שבו בני גד אל משה ואל אלעזר ואל נשיאי העדה ודברו דברייהם. ואחרי כן כתוב : ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן נון ואת ראשי אבות המטות לבני ישראל (במדבר לב, כח), הם נשיאי העדה הנזכרים. **ובעבור שאמר משה לבני גד ולבני ראובן והיצא מפיהם תעשו** (במדבר לב, כד), **על כן כתוב : וידבר משה אל ראשי המטות, ושם כתוב ככל היצא מפיו יעשה.**

רבי אברהם בן מאיר אבן עזרא - [ראב"ע] (1164-1089) במדבר כז, כא

וטעם הדבק פרשת הקרבנות (לפרשה שלפניה), שהי צנה **אז** למשה שיצוה את בני ישראל הקרבנות שהם חביבים לעשות, כי הוא לא פגס לארץ עמהם. והחל להזכיר עולת תמיד, ואם (ואף ש...) **(א)** הזכירה בתחלה יתכן שהנזכרת היא על הר סיני. **(ב)** או שתהיה מערכת הקרבנות סדורה.

רבי שמואל בן מאיר - רשב"ם (1160-1080 לערך) במדבר ל, ב

וידבר משה אל ראשי המטות - נשאלתי באניוב בכרך לושדון [בעיר Loudon באזור Anjou בצפון מערב צרפת] : לפי הפשט היכן מצינו שום פרשה שמתחלת כן? שלא נאמר למעלה וידבר ה' אל משה לאמר איש כי ידר וגו', והיא מתחלת הפרשה בדבורו של משה שאין מפרש לו מפי הגבורה? **וזו תשובתי** : למעלה כתיב : **אלה תעשו לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתיכם** (במדבר כט, ט), שאתם צריכין להביא באחד משלש רגלים משום כל תאחר, כמפרש במסכת ראש השנה (ד ע"א). הלך משה ודבר אל ראשי המטות שהם שופטים להורות לישראל הלכות נדרים.

חומש הפקודים

במדבר א, א-ד

(א) וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד **באחד לחדש השני בשנה השנית** לצאתם מארץ מצרים לאמר: (ב) שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם: (ג) מן עשרים שנה ומעלה כל יצא **צבא** בישראל תפקדו אתם **לצבאתם** אתה ואהרן: (ד) ואתכם יהיו איש איש **למטה** איש ראש לבית אבתיו הוא:

רבי משה בן נחמן - (רמב"ן) - [ספרד-א"י (1194-1270)] במדבר א, מה

ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל וגו' - הצורך הכתוב להגיד מספר הפלל לאחר שהגיד הפרטים, כי נצטוו משה ואהרן שיציעו מספר מפקד העם, וידעו מספר כל שבט, פי כן דרך המלכים במנותם את העם. ... אבל זייעת המספר לא זיעתי למה צוה שיציעו אותו. ... ויתכן שנאמר עוד, כי היה זה פדרך שהמלכות עושה בבוזאם למלחמה. פי עתה היו מזמנים לפגס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמרי אשר בעבר הירדן ועם השאר כולם, כמו שאמר: נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' (במדבר י, כט), והיו משה והנשיאים צריכין לדעת מספר חלוצי צבא המלחמה וכן מספר כל שבט ושבט ומה יפקד עליו בערבות מואב במערכות המלחמה, כי התורה לא תקמוץ על הנס שיירדף אחד אלה. וזה טעם 'כל יצא צבא בישראל', כי המניין מפני צבא המלחמה. ועוד שיחלק להם הארץ למספרם, וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנקבשת להם. **פי לולי דבר המרגלים היו נכנסים שם מיד.**

העמק דבר (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין, הנצי"ב מוולוז'ין 1893-1816) במדבר כו, א - המפקד השני

ויהי אחרי המגפה - דעקר המניין היה **בשביל חלקת הארץ** כמבאר להלן, משום הכי הקדים הכתוב שהיה אחרי המגפה, ונשארו כלם שעומדים לירש את הארץ, וכן כתב הרמב"ע.

פירוש הרב שמשון רפאל הירש - [הרש"ר הירש, גרמניה (1888-1808)] במדבר כו, א

ויהי אחרי המגפה - הפרשה מסתיימת באמצע הפסוק אחרי משפט הרישא, ואלו משפט הסיפא מתחיל פרשה חדשה, ללמדנו שאחרי מות הנצמדים לבעל פעור **נפתח פרק חדש וטהור בחיי העם**. עם מות החוטאים, שקלקלו בזנות של עבודת פעור, חזרו ישראל והאירו באור הסהרה המינית של גזעם. באור זה ראה הנביא למואבים את ישראל לפני הפתוי של פעור, וכל מפקד של העם היה הנה בו משום תעודה נאמנה לכך. משום כך אחרי המגפה חזרו ומנו את העם. העבודה של כל יחיד יכול היה להמנות 'למשפחתו לבית אביו' פדרך שנמנה לפני ארבעים שנה אחרי יציאת מצרים. עבודה זו הוכיחה שהאבהות של כל ילדי ישראל לא היתה מסולת בספק; היא הוכיחה שמעשה הפריצות של פעור היה רק בבחינת מעשה חריג, ואלו דבר הנבואה שנאמר על בתי ישראל: 'יזל מים מדליו וזרעו במים רבים' (במדבר כד, ז ופי שם) היה אמת ונציב ...

המסע אל הנחלה

במדבר כז, א-ז

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ... ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה פתח אהל מועד לאמר: ... למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן **ותנה לנו אחזה** בתוך אחי אבינו: ויקרב משה את משפטן לפני ה': ויאמר ה' אל משה לאמר: בן בנות צלפחד דברת **נתן ותתן** להם **אחזת נחלה** בתוך אחי אביהם והעברת את **נחלת** אביהן להן:

במדבר לב, טז-יט

ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו: ונאנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל עד אשר אם הביאנום אל מקומם וישב טפנו בערי המבצר מפני ישיבי הארץ: לא נשוב אל בתינו עד **התנחל** בני ישראל איש **נחלתו**: כי לא **ננחל** אתם מעבר לירדן והלאה כי באה **נחלתנו** אלינו מעבר הירדן מזרחה:

במדבר לג, נ-נד

וידבר ה' אל משה בערבת מואב על ירדן ירחו לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען: **והורשתם** את כל ישיבי הארץ מפניכם ...: **והורשתם** את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ **לרשת** אתה: **והתנחלתם** את הארץ בגורל למשפחתכם לרב תרבו את **נחלתו** ולמעט תמעית את **נחלתו** אל אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה למטות אבותיכם **תתנחלו**:

במדבר לד, טז-כט

וידבר ה' אל משה לאמר: אלה שמות האנשים אשר **ינחלו** לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון: ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו **לנחל** את הארץ: ואלה שמות האנשים ... אלה אשר צוה ה' **לנחל** את בני ישראל בארץ כנען:

במדבר לה, א-ח

צו את בני ישראל ונתנו ללויים **מנחלת אחזתם** ערים לשבת ומגרש לערים סביבותיהם ותתנו ללויים: ... והערים אשר תתנו **מאחזת** בני ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיתו איש כפי **נחלתו** אשר **ינחלו**: ותן מערי ללויים:

במדבר לו, א-יב

ויקברו ראשי האבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן מנשה ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשיאים ראשי אבות לבני ישראל: ויאמרו את אדני צוה ה' לתת את הארץ **בנחלה** בגורל לבני ישראל ואדני צוה ה' לתת את **נחלת** צלפחד אחינו לבנתיו: והיו לאחד מבני שבטי בני ישראל לנשים ונגרעה **נחלתו מנחלת** אבותינו ונוסף על **נחלת** המטה אשר תהינה להם ומגורל **נחלתנו** יגרע: ואם יהיה היכל לבני ישראל ונוספה **נחלתו** על **נחלת** המטה אשר תהינה להם **ומנחלת** מטה אבותינו יגרע **נחלתו**: ויצו משה את בני ישראל על פי ה' לאמר בן מטה בני יוסף דברים: זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמר לטוב בעינייהם לתת להם לנשים: ולא תסב **נחלה** לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש **בנחלת** מטה אבתיו ידבקו בני ישראל: וכל בת לרשת **נחלה** ממטות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש **נחלת** אבתיו: ולא תסב **נחלה** ממטה למטה אחר כי איש **בנחלתו** ידבקו מטות בני ישראל: ... ותהינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ולעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים: ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי **נחלתו** על מטה משפחת אביהן.

שש הפרשיות – חלוקה לצמדים

- 1-2 מפקד הנחלה - במדבר כו בקשת נחלה על ידי בנות צלפחד - במדבר כז
3-4 ראיית הארץ על ידי משה - במדבר כז, יב-יד מינוי יהושע - חילופי מנהיגות - במדבר כז, טו-כג
5-6 קרבנות המועדים והמוספין - במדבר כח-כט נדרים ושבועות - במדבר פרק ל

1-2 - נחלה

במדבר כז, ו-יא

(ו) ויאמר ה' אל משה לאמר: (ז) בן בנות צלפחד דברת נתן ותתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהן להן: (ח) ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובו אין לו והעברתם את נחלתו לבתו: (ט) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו: (י) ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה והיתת לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה ה' את משה:

במדבר כו, נב-נו

(נב) וידבר ה' אל משה לאמר: (נג) לאלה תחלק הארץ **בנחלה** במספר שמות: (נד) לרב תרבה **נחלתו** ולמעט תמעוט **נחלתו** איש לפי פקדיו יתן **נחלתו**: (נה) אף בגורל יחלק את הארץ לשמות מטות אבתם **ינחלו**: (נו) על פי הגורל תחלק **נחלתו** בין רב למעט:

3-4 חילופי הנהגה וחלוקת סמכויות

במדבר כז, טו-כג

(טו) וידבר משה אל ה' לאמר: (טז) יפקד ה' א-להי הרוחת לכל בשר איש על העדה: (יז) **אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם** ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה: (יח) ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון **איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו**: (יט) **והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתתה אתו לעיניהם**: (כ) ונתתה **מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל**: (כא) **ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאול לו במשפט האורים לפני ה' על פיו יצאו ועל פיו יבאו** הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה: ... ?

במדבר כז, יב-יד

(יב) ויאמר ה' אל משה **עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל**: (יג) וראיתתה אתה **ונאספת אל עמיד** גם אתה כאשר **נאסף אהרן אחיד**: (יד) כאשר מריתם פי במדבר צן במריבת העדה להקדישני במים לעיניהם הם מי מריבת קדש מדבר צן:

נדרים - במדבר פרק ל

'אלה החקים... בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעריה בית אביה' (במדבר ל, יז)

קרבנות המועדים - במדבר כח-כט

צו את **בני ישראל** ואמרת אליהם: את קרבני לחמי לאשי... (במדבר כח, ב)
ויאמר משה אל **בני ישראל** ככל אשר צוה ה' את משה (במדבר ל, א)

הקרבת קרבנות במהלך הנדודים במדבר סיני

עלת תמיד לדתיתכם פתח אהל מועד לפני ה' אשר אועד לכם שמה לדבר אליך שם: (שמות כט, מב)

רבי אברהם בן מאיר אבן עזרא - [ראב"ע (1164-1089)] שמות כט, מב

עלת תמיד לדתיתכם - יעשו ככה בבואם אל ארץ כנען, כי לא הקריבו עולות (תמיד) רק חמשים יום במדבר סיני (החל בראש חודש ניסן יום הקמת המשכן ועד לעשרים באייר יום היציאה לדרך במדבר). וזהו: 'עלת תמיד העשיה בהר סיני' (במדבר כח, ו). כי המשכן הושם בתחתית ההר בקצה המפתח, ... **ועל דרך הסבא לא הקריבו ישראל עולות וזבחים רק בסיני לבדו**, ... כי כן כתוב על עבודת אהרן: 'ועש כאשר צוה ה' את משה' (ויקרא טו, לד). וכן כתוב: 'הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר ארבעים שנה בית ישראל' (עמוס ה, כה). כי ישראל עמדו במדבר בתהו ובלבול ושימון כמו שמונה ושלשים שנה, ומאין היה להם בכל יום חצי הין שמן זית, וגם כן יין, ואיך יוליכו עמיהם כמו ארבעה עשר אלף הין, ומאין היה להם שני כבשים בני שנה בכל יום, ותוספת בשבת ובמועדים.

רבי משה בן נחמן - (רמב"ן) - [ספרד-א"י (1270-1194)] במדבר כח, ב

וטעם: 'צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי, כי אחרי שאמר: 'לאלה תחלק הארץ' (במדבר כו, נג), צוה להשלים תורת הקרבנות, שיעשו כן בארץ, **כי במדבר לא הקריבו המוספים**, כמו שהזכרתי בסדר אמר אל הכהנים (ויקרא כג, ב) וכן לא נתחייבו בנסכים במדבר, כמו שפרשתי בסדר שלח לך (טו, ב). ועקשו חגיב באי הארץ לעשות שם הכל, התמידין והמוספין, ומנחתם ונסכיהם. ואף על פי שלא פרש כאן: 'כי תבאו אל הארץ', כבר הזכירו בפרשת הנסכים (טו, ב) ורמזו אליו בפרשה הראשונה במועדות (ויקרא כג).

רבי משה בן נחמן - (רמב"ן) - [ספרד-א"י (1270-1194)] ויקרא כג, ב

ואמר בסוף הפרשה: 'אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לה' עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו' (ויקרא כג, לו). **אבל לא האריך לבאר המוספים, שלא רצה שינהגו להם במדבר**, ואחרי שמינהג באי הארץ בחמש הפקודים וצוה: 'לאלה תחלק הארץ' (במדבר כו, נג) באר המוספים כלם בפרשת פינחס שיעשו אותם בארץ מיד ולדורות.

פלות משה להקים - ולא נאמר ביום הקים, מלמד שכל שבעת ימי המלוואים הנה משה מעמידו ומפרקו, ובאותו היום העמידו ולא פרקו, לכך נאמר: 'פלות משה להקים' אותו היום פלו הקמותיו, **וראש חדש ניסן הנה**, בשני נשפרה הפרה, בשלישי הזו הנה ראשונה, ובשביעי גלחו.

ויקרא ח, א-ה - עבודת הפהנים במשכן

(א) וידבר ה' אל משה לאמר: (ב) קח את **אהרן ואת בניו** אתו... (ג) ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד: (ד) ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ותקהל העדה אל פתח אהל מועד: (ה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות:

במדבר ז, א-יא - נשיאי ישראל - הפרספקטיבה הלאמית הרחבה
 (א) ויהי ביום פלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל כליו ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם ויקדש אתם: (ב) **ויקריבו נשיאי ישראל** ראשי בית אבתם הם **נשיאי** המטות הם העמדים על הפקדים: (ג) ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני **הנשאים** ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן: (ד) ויאמר ה' אל משה לאמר: (ה) קח מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אל **הלוים** איש כפי עבדתו: (ו) ויקח משה את העגלות ואת הבקר ויתן אותם אל **הלוים**: ... (ז) ויקריבו **הנשאים** את חנפת המזבח ביום המשח אתו ויקריבו **הנשאים** את קרבנם לפני המזבח: (יא) ויאמר ה' אל משה **נשיא** אחד ליום **נשיא** אחד ליום וקריבו את קרבנם לחנפת המזבח:

במדבר ח, ה-כב

(ה) וידבר ה' אל משה לאמר: (ו) קח את **הלוים מתוך בני ישראל וטהרת** אתם: (ז) וכה תעשה להם **לטהרם** הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם **וטהרו**: ... (ט) והקרבת את **הלוים** לפני אהל מועד והקהלת את כל עדת בני ישראל: (י) והקרבת את **הלוים** לפני ה' **וסמכו בני ישראל** את ידיהם על **הלוים**: (יא) והניף אהרן את **הלוים** תנופה לפני ה' **מאת בני ישראל** והיו לעבד את עבדת ה': (יב) **והלוים** יסמכו את ידיהם על ראש הפרים ועשה את האחד חטאת ואת האחד עלה לח' לכפר על הלוים: (יג) והעמדת את **הלוים** לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנופה לה': (יד) והבדלת את **הלוים** מתוך בני ישראל והיו לי **הלוים**: (טו) ואחרי כן באו **הלוים** לעבד את אהל מועד **וטהרת** אתם והנפת אתם תנופה: (יח) ואקח את **הלוים** תחת כל בכור **בבני ישראל**: (יט) ואתנה את **הלוים** נתנים לאהרן ולבניו **מתוך בני ישראל** לעבד את עבדת **בני ישראל** באהל מועד ולכפר על **בני ישראל** ולא יהיה **בבני ישראל** נגף בגשת **בני ישראל** אל הקדש: (כ) ויעש משה ואהרן וכל עדת **בני ישראל ללוים** ככל אשר צוה ה' את משה **ללוים** כן עשו להם **בני ישראל**: (כא) **ויתחטאו הלוים** וכבסו בגדיהם וניפו **אהרן** אתם תנופה לפני ה' **ויכפר** עליהם **אהרן לטהרם**: (כב) ואחרי כן באו **הלוים** לעבד את עבדתם באהל מועד **לפני אהרן ולפני בניו** כאשר צוה ה' את משה על **הלוים** כן עשו להם: (כג) וידבר ה' אל משה לאמר: (כד) זאת אשר **ללוים** מן חמש ועשרים שנה ומעלה ובוא **לצבא צבא** בעבדת אהל מועד: (כה) ומן חמש ועשרים שנה **ממצבא** העבדה ולא יעבד עוד: (כו) ושרת את אחיו באהל מועד לשמור משמרת ועבדה לא יעבד ככה תעשה **ללוים** במשמרתם:

ויקרא ח, ה-לו

(ה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות: (ו) ויקרב משה את **אהרן ואת בניו** וירחץ אתם במים: ... (יב) ויצק משמן המשחה על **ראש אהרן** וימשח אתו לקדשו: (יג) ויקרב משה את **בני אהרן** וילבשם כתנת ויחגור אתם אבנט ויחבש להם מגבעות... (יד) ויגש את פר החטאת **ויסמוך אהרן ובניו את ידיהם** על ראש פר החטאת: (טו) וישחט ויקח משה את הדם ויתן על קרנות המזבח סביב באצבעו **ויחטא** את המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח ויקדשהו **לכפר** עליו: ... (יח) ויקרב את איל העלה **ויסמכו אהרן ובניו** את ידיהם על ראש האיל: ... (כב) ויקרב את האיל השני איל המלאים ויסמכו **אהרן ובניו** את ידיהם על ראש האיל: ... (כד) ויקרב **את בני אהרן** ויתן משה מן הדם על תנוף אונם הימנית ועל בהן קדם הימנית ועל בהן רגלם הימנית ויזרק משה את הדם על המזבח סביב: ... (כז) ויתן את הכל על **כפי אהרן ועל כפי בניו** וניפו אתם תנופה לפני ה': ... (ל) ויקח משה משמן המשחה ומן הדם אשר על המזבח וני על **אהרן** על בגדיו **ועל בניו** ועל בגדי בניו אתו **ויקדש את אהרן** את בגדיו **ואת בניו** ואת בגדי בניו אתו: ... (לג) ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאות ימי מלאיכם... (לד) כאשר עשה ביום הנה צוה ה' לעשות **לכפר** עליכם: (לה) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו כי כן צויתי: (לו) ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה:

ובכן: 'את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחתי', את הבטוי הזה, המדקק והתמציתי ביותר, של כל יעודנו ומעמדנו הלאומי היהודי, 'תשמרו להקריב לי במועדו', עלינו להקריב לה' בזמן שנקבע מאת ה' שנועד בו אליו; ובעצם ההקרבה הזאת הננו מבטאים את הועדנו אל ה'. הנה זו ההקרבה שהוטלה כאן עלינו כ"מצוה" וכ"שמירה": כחובה שיש לשקד על קיומה. והעם היהודי ידע לקיים את החובה הזאת! קרבת הציבור, וביחוד קרבת התמיד (עין מנחות סה ע"א), היו באים רק "מתרומת הלשכה", מתרומת מחצית השקל שנתחדשה שנה שנה ושהעידה על התמסרות רעננה תמיד של האמה על כל חבריה. ששה טלאים שאין בהם מום היו מוכנים תמיד בלשפת הטלאים ארבעה ימים לפני ההקרבה (עין ערכין יג ע"א-ע"ב), ומבחינה זו קרבו התמיד דומה לקרבו הפסח (שמות יב, ג), כי התמיד הוא ביסודו של דבר המשך לקרבו הפסח. וכך היו הכהנים מקריבים יום יום את הקרבו הלאומי במרומי הר המוריה שבירושלים. ואולם ישראל לא הסתפקו בעצם ההקרבה הזאת; הם לא ראו בה רק מעשה שיש לעשותו כדי שהאל במשמעות אלילית - "יבוא על ספוקו". שהרי כך אנו מוצאים בכתוב המצוה על הקרבת התמיד: לשון היחיד של "תעשה" (פסוק ד) תופס את האמה באחדות כלליותה, וזו מתגשמת רק בנציגות הלאומית של הכלל; ואף על פי כן לשון הרבים של "תשמרו" (פסוק ב) מחייב את האמה על כל חבריה לשמור תמיד על הקרבו הלאומי הזה. ולפיכך אמרו חכמי לב בישראל: יש לדאג לכך שקרבו התמיד של המקדש בירושלים יהיה קרבו האמה בלבד; כי אין די במעשה האחד של ההקרבה הנעשה יום יום במרומי המרכז של האמה, אלא יש צורך שהעם היושב בכל ההקף הלאומי יכנו את דעתו אל ההקרבה הזאת. וכך היו אומרים: 'וכי היאך קרבו של אדם קרב, והוא אינו עומד על גביו!' (תענית כו ע"א) והרי מקרא מלא הוא אומר: 'תשמרו להקריב לי במועדו!' לפיכך התקינו נביאים הראשונים לחלק את האמה לעשרים וארבעה משמרות המקבילים לעשרים וארבעה משמרות הכהנה (פרוש דברים יח, ז-ח). משמרות אלה התחלפו מדי שבוע בשבוע בשמירת עבודת המקדש. כל משמר של העם היו לו חברים היושבים בירושלים; הללו היו שליחי המשמר, ובשבוע של אותו משמר היו באים אל המקדש בשעת הקרבת התמיד. יחד עם זה היו אנשי המשמר הרחוקים מתכנסים בעריהם ומתלוים אל התמיד על ידי "קריאת התורה ותענית", וכך שמו אל לבם שתכלית כל הקרבות היא זכוה "ההפכה והליכות החיים". "עמידה" זו על גבי קרבו התמיד, עמידה אישית או עמידה שברוח, קרויה "מעמד" (תענית שם). ומעמדות אלה היו מעוררים בירושלים ובערי הארץ את תודעת ההשתתפות של האמה בלה בהקרבת התמיד שבירושלים. אמונה כפולה טפחה על ידי כך בלב העם: מחד, ידע כל יהודי שנקדחת המשען של הויתו, מחשבתו ומעשיו היא במקדש התורה, במקדש של כלל האמה; כי התורה מנחת תחת כנפי הכרובים שבמקדש ומשם היא יוצאת אל העם באמצעות הנציגות הלאומית של הכלל, ואין היהודי יכול למצוא קשר עם ה' אלא על ידי התורה הזאת. ומאידך, הנדר הלאומי הבא לידי בטוי בקרבו התמיד פונה אל כל בני האמה; כי האמה נודרת בכל יום להתעלות אל ה' תוך נאמנות לתורה, וקיומו של הנדר הזה מטל על כל אחד מבני העם, וגם היושבים בקצה הארץ נדרשים למלא אחריו. והנה כבר עברו אלפי שנים אחרי אותה תקנה, ובהתאם לצוואת המנהיגים המאחרים של גלותנו הרי האמה בלה, הנפוצה בכל קצני תבל, הפכה ל"מעמד" אחד. זמן התמיד, שהיה קרב בשעתו בירושלים, עודנו מעורר כל לב יהודי נאמן, במזרח ובמערב, בצפון ובדרום, והרי הוא מכון את פניו לארץ המוריה שבציון ובירושלים. באותה שעה הוא מבטא מחדש את נדר קרבו התמיד של שמירת ומנחה, שתרגם למלות תפלה. נדר זה מבטיח נאמנות לתורה, שהיא לנו למורשה מהר המוריה שבירושלים, ובעצם הנדר הזה אנו מתיקשרים עם ה' ועם כל אחינו שבכל העולם. ביסודו של דבר אין זה אלא קיום רוחני של מצות 'את קרבני לחמי ריח ניחחתי תשמרו להקריב לי במועדו'. ועוד יבוא היום שנקיים מצוה זו בפעל ממש; מוצח חדש נבנה בירושלים ומשקלי הכלל של האמה נקריב את קרבו התמיד, והמעשים הסמליים של הקרבו הזה, שנוסדו בידי ה', יבטאו את הנדר הלאומי הנצחי היהודי.

יחזקאל מו, א-יח

כה אמר ה' א-לוקים שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח: וכן הנשיא דרך אולם השער מחוץ ועמד על מזוזת השער ועשו הכהנים את עולתו ואת שלמיו והשתחוה על מפתח השער ויצא והשער לא יסגר עד הערב: והשתחוה עם הארץ פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני ה': והעלה אשר יקרב הנשיא לה' ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים: ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ושמן היו לאיפה: וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים: והיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן היו לאיפה: ויבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא ובדרכו יצא: ויבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוה יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא: והנשיא בתוכם בבואם יבוא ויבצאתם יצאו: ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן היו לאיפה: וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה לה' ויפתח לו את השער הפנה קדים ועשה את עלתו ואת שלמיו כאשר יעשה ביום השבת ויצא וסגר את השער אחרי צאתו: ...

כה אמר ה' א-לוקים כי יתן הנשיא מתנה לאיש מבניו נחלתו היא לבניו תהיה אחזתם היא בנחלה: וכי יתן מתנה מנחלתו לאחד מעבדיו והיתה לו עד שנת הדרור ושבת לנשיא אף נחלתו בניו להם תהיה: ולא יקח הנשיא מנחלת העם להונתם מאחזתם מאחזתו ינחל את בניו למען אשר לא יפצו עמי איש מאחזתו:

ועל הנשיא יהיה העולות והמנחה והנסוה בחגים ובחדשים ובשבתות בכל מועדי בית ישראל הוא יעשה את החטאת ואת המנחה ואת העולה ואת השלמים לכפר בעד בית ישראל... והעלה אשר יקרב הנשיא לה' ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים: ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ושמן היו לאיפה: וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו: